

MTÜ Eesti Metsa Abiks

30.10.2024

Eesti Metsa Abiks (EMA) seisukoht Keskkonnatasude seaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele

Kliimaministeerium saatis 20.09.2024 Eesti Metsa Abiks MTÜ-le (EMA) kirjaga nr 1-4/24/4493 kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks keskkonnatasude seaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse. 23.09.2024 kirjaga nr 1-4/24/4493-2 täpsustas Kliimaministeerium kooskõlastuse tähtaega ning ootab kooskõlastust või arvamust 30. oktoobriks 2024. Täname võimaluse eest oma arvamuse esitada.

Väljatöötamiskavatsuse peatükis, mis kirjeldab eesmärki ning olukorra kirjeldust, on välja toodud tulemused, milleni kavandatavate muudatustega soovitakse jõuda. Lisame omalt poolt seisukohana järgnevad punktid, mis peaksid olema käesolevas VTK-s kirjeldatud eesmärkidena, mille poole püüelda.

Selleks, et minimeerida ühiskondlikku ning keskkonnaalast kahju, peame seadusandlikult reguleerima järgmised küsimused:

- 1) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada vääriselupaigana registreeritud alad.** Tänapäeval ei ole vääriselupaigad piisava seadusliku kaitsega. Eesti Geoloogiateenistus on 2022. aastal teinud uurimistöö, mille osa nr 2 kannab pealkirja "Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määramine"¹ ning sealt võime lugeda seisukohta: "*Vääriselupaik (VEP) on ala metsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on*

---

¹ <https://fond.egt.ee/fond/egf/9643>

suur. Erametsas kaitsmine vabatahtlik, riigimetsas teeb inventuure Riigimetsa Majandamise Keskus. Otsene kaitsestaatus puudub. Ekspertgrupi arvates on võimalik kasutada kaevandamisel leevendusmeetmeid (negatiivse mõju kompenseerimist) või allmaakaevandamist, mis ei välista kohe kaevandamist VEP-i aladel.”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine vääriselupaikades tuleb täielikult välistada.

- 2) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada I kaitsekategooria loomade, taimede, seente ja samblike elupaigad/kasvukohad ja elupaikade piiranguvööndid.** Eelnevalt viidatud Eesti Geoloogiateenistuse 2022. a uurimistööst “Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määratlemine” saame lugeda seisukohta:

“Aladel rakenduvad piirangu- või sihtkaitsevööndi piirangud, kui neid kaitsekorralduskavaga eraldi ei muudeta. I kategooria liigi leiukohtadest peab kaitse all olema 100%. Ekspertgrupi arvates on võimalik väljaspool kaitsealasid asuvates püsielupaikades/kasvukohtades kasutada kaevandamisel leevendusmeetmeid, mis ei halvenda liigi seisundit antud elupaigas ega välista seega kaevandamist. Siinkohal mõtleme eelkõige allmaakaevandamist.”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine I kaitsekategooria liikide elupaikades või nende vahetus läheduses tuleb täielikult välistada.

- 3) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada II kaitsekategooria loomade, taimede, seente ja samblike elupaigad/kasvukohad ja elupaikade piiranguvööndid.** Eelnevalt viidatud Eesti Geoloogiateenistuse 2022. a uurimistööst “Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määratlemine” saame lugeda seisukohta:

“Aladel rakenduvad piiranguvööndi või sihtkaitsevööndi piirangud, kui neid kaitsekorralduskavaga eraldi ei muudeta. II kategooria liigi leiukohtadest peab kaitse all olema 50%. EGT arvates on võimalik väljaspool kaitsealasid asuvates püsielupaikades/kasvukohtades (i) võtta kaitse alla mõni teine ala, kus esineb sama liigi elupaik; (ii) kasutada kaevandamisel leevendusmeetmeid, mis ei halvenda liigi seisundit antud elupaigas. Siinkohal mõtleme eelkõige allmaakaevandamist. Leiame, et keskmise kaitsekategooriaga elupaigad/kasvukohad võiksid kuuluda 2. klassi. (EMA kommentaar: 2. klassi aladel on selle uurimistöö järgi kaevandamine teatud tingimustel lubatud)”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine II kaitsekategooria liikide elupaikades või nende vahetus läheduses tuleb täielikult välistada.

- 4) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada III kaitsekategooria loomade, taimede, seente ja samblike elupaigad/kasvukohad.** Eelnevalt viidatud

Eesti Geoloogiateenistuse 2022. a uurimistööst “Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määratlemine” saame lugeda seisukohta:

“Aladel rakenduvad piirangu- või sihtkaitsevööndi piirangud, kui neid kaitsekorralduskavaga eraldi ei muudeta. III kategooria liigi leiukohtadest peab kaitse all olema 10%. Ekspertgrupi arvates on võimalik väljaspool kaitsealasid asuvates püsielupaikades/kasvukohtades (i) võtta kaitse alla mõni teine ala, kus esineb sama liigi elupaik; (ii) kasutada kaevandamisel leevendusmeetmeid, mis ei halvenda liigi seisundit antud elupaigas. Siinkohal mõtleme eelkõige allmaakaevandamist. Leiame, et madalaima kaitsekategooriaga elupaigad/kasvukohad võiksid kuuluda 1. klassi.(EMA kommentaar: 1. klassi aladel on selle uurimistöö järgi kaevandamine lubatud)”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine III kaitsekategooria liikide elupaikades või nende vahetus läheduses tuleb täielikult välistada.

- 5) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada rohevõrgustiku alad.** Eelnevalt viidatud Eesti Geoloogiateenistuse 2022. a uurimistööst “Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määratlemine” saame lugeda seisukohta:

“Määratud maakonnaplaneeringutega ja täpsustatakse omavalitsuste üldplaneeringuga. Seadus ei reguleeri üheselt rohevõrgustiku kaitse tingimusi. Ekspertgrupi arvates võib olla võimalik leevendusmeetmetega (etapiviisiline korrastamine, allmaakaevandamine jne) tagada olukord, kus on võimalik kaevandada ka rohevõrgustikuga kattuvatel aladel.”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine rohevõrgustiku aladel tuleb täielikult välistada.

- 6) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada KOV üldplaneeringuga määratud väärtuslikud maastikud, miljööväärtuslikud objektid ja alad, kohaliku tähtsusega kaitsealused objektid, kaunid kohad, vaated ja vaatamisväärsused ning pärandkultuuri objektide alad ja lähipiirkond.** Eelnevalt viidatud Eesti Geoloogiateenistuse 2022. a uurimistööst “Fosforiidi perspektiivsete uuringualade määratlemine” saame lugeda seisukohta:

“Ekspertgrupp otsustas praeguses staadiumis käsitleda kõiki kohalikke piiranguid sarnaselt, olenemata nende täpsest sisust. Ekspertgrupile on ebaselge nende objektide hulk ja väärtus, et neid täpsemalt klassifitseerida. Eeldame, et need ei ole kaevandustegevust välistavad ning võimalikku negatiivset mõju saab kompenseerida ja leevendada planeerimise käigus, kasutades sobivaid meetmeid.”

Eesti Metsa Abiks seisukoht: Igasugune kaevandamine KOV üldplaneeringuga määratud väärtuslikel maastikel, miljööväärtuslikel objektidel ja aladel, kohaliku tähtsusega kaitsealuse objektidel ja nende lähistel, kaunites kohtades, kauni vaatega aladel ja vaatamisväärsuste aladel ja lähistel ning

pärandkultuuri objektide aladel ning teistel sarnastel aladel tuleb täielikult välistada.

- 7) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada kaitsealade piiranguvööndid ning kaitsealade lähistelee jäävad alad.
- 8) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada igasugune metsamaa.
- 9) Potentsiaalsete kaevandamisalade hulgast tuleb välistada hoonestatud alade ehk inimeste kodude lähipiirkond. Kaevandusest tulevatele mürale on kehtestatud normid, kuid ka normi piiresse jääv müra on inimese kõrvale selgelt kuuldav ning muudab elukeskkonda pöördumatult.
- 10) Kõikidele kaevandamisaladele, olenemata nende suurusest, tuleb algatada keskkonnamõjude hindamine.

Eesti riigil on ühes ülejäanud maailmaga vaja lahendada lisaks majanduskriisile ka ökoloogiline kriis, mis võib meie ühiskonna püsijäämist ohustada. Seetõttu ei saa majanduslikest huvidest lähtuvalt Eestimaa ökoloogilist keskkonda mingil moel rohkem kahjustada kui ta tänasel päeval juba kahjustatud on.

Lisame veel EMA üldise seisukoha, et kõigile tulevastele kaevandustele, karjäärile, tuuleparkidele ja suurprojektidele, sealhulgas Rail Balticu ja Tallinna ringraudtee ehitusele, tuleb enne seadusandluse kehtestamist koostada ühine üle-eestiline kumulatiivne keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Hindamine peab sisaldama ka liigipõhist hinnangut, et hinnata sellise ulatusliku keskkonnamuutuse võimalikku mõju ohustatud liikidele, nagu must-toonekurg jt üliohustatud liigid.

Samuti tuleb hinnata kultuurilist mõju Eesti inimestele, kuna kaevandamise käigus võivad kaduda meile tuttavad maastikud, kuid teame et maasik on piirkonna kultuurilis-ajaloolise identiteedi kandja ning elukeskkonna oluline osa, mis aitab kaasa kohaliku kultuuri kujunemisele.

Arvestama peab võrdselt nii majanduslike, looduslike, sotsiaalseid kui ka kultuurilisi aspekte.

Lugupidamisega

Helena Eenok
Eesti Metsa Abiks MTÜ juhatuse liige
helena@eestimetsaabiks.ee
5698 7256